

Передплата

на «РУСЛАНА» виносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 1-70 кор

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Виреш ми очі і душу ми виреш; а не возьмеш мелости і ври не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шапкевича.

Виходить у Львові що днів крім неділь і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламанні неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Російсько-чиновничє крутіство.

(+) Царський маніфест з 25. грудня 1904. заповів переведенє реформ в Росії і поручив комітетови міністрів виробити начерк тих реформ. З того часу долітали нас з російського царства всякі вісти про намірені реформи, про задуманє скликанє Земського собору, маршалків дворянства і начальників земств, одначе з усього того нічо не вийшло. На останку появиля ся вість, що виробленє начерку конституційного устрою віднято комітетови міністрів, а передано міністрови внутрішніх справ Булігінови. Ся вість розвіяла дотеперішні надії на конституційний устрій в російськім царстві, а всі обіцянки роблені в тім напрямі показали ся лише хитрим чиновничим крутіством для втихомиреня зворушених умів.

Виходить отже із сего, що боротьба, яка вела ся в найближшій окруженю царськім між двома напрямями: самодержави і конституції, рішила ся поки що в користь самовлади, що Победоносцев знов хвтає керму у свої руки, а Вітте буде імовірно приневолений уступити. Так само за впливом Победоносцева відрочено на неозначений час духовний собор, котрий мав вібрати патріарха. Віттому відобрано також начальство хліборобської комісії реформової і передано бувшому міністрови Горемікинови, позаяк Победоносцев використав зворушенє поміж селянами проти аграрної політики Віттого, щоби підорвати єго становище. Вітте теряє отже кермуюче становище, а з тим упадає також найважнійше діло реформи, виробленє начерку конституції. До верховлади Победоносцева, а згля-

дно давньої самовладної системи причинив ся також сей промінь надії на успіхи в російсько-япанській війні, який блиснув тепер на Східнім океані із можливою злукою балтійської фльоти під начальством Рожественського із східно-азійською фльоетою російською. Сей промінь надії осліпив так сильно керманців російської політики, що они вважають всяку внутрішню реформу російського царства тепер злишньою.

Наколи отже Вітте зовсім упаде, тоді побідить наконечно дотеперішня самовладна система а вигляди на конституцію розпливуть ся в деяких дрібних уступках, котрі будуть мати сяке-такє практичне значінє, але не доведуть до засадничої зміни дотеперішньої системи. Деякі дрібні домаганя будуть узгляднені, однак по більшій часті все скінчить ся на обіцянках. Так н. пр. Фінляндцям буде признанє тимчасове знесенє закона про війскову службу, одначе сойм їх відрочено аж до осени а з тим також і сповненє інших її домагань. На Сибірі обіцяно завести земства, а Вірменам приречено ревізію закона про управу церковного майна. Полякам буде признана польска мова викладна в народних школах і катедра польської мови і літератури в університеті варшавськім. Українцям призволять на видапє перекладу св. Письма в українській мові і знесуть указ з 1876. р. заборонюючий українську мову в письменстві. Коренні московські губернії мали бути втихомирені скликанєм Земського собору, одначе підготовленя до сего так проволікають ся, що тепер ся справа вкрила ся якоюсь непроглядною темрявою.

Таке поступованє керманців державних роздратовує і найбільше лагідних та умірованих, а в цілій державі починає ся

проявляти таке зворушенє і огірченє, яке зовсім не уступає що до якравости зворушеню листопадовому або січневому. І тепер відбувають ся маніфестації і демонстрації по театрах, на научних зборах, на зіздах правників, професорів, лікарів, техніків і тп. Дневникарство настроєне також вельми завзято і можна чудувати ся, що правительство не бачить, чи не чує того зворушеня, яке заволоділо широкими верствами народними.

Тисячами розкидують відозв революційних, особливо поміж робітниками і можна кожної хвилі сподівати ся нових кривавих подій. Вправді поліція кидає ся на всі боки, на допусканє революційних відозв до рук війська, але сего за мало, бо треба щось конечно зробити для успокоєня зворушених умів. Тимчасом правительство держить ся застарілої лікарської методи, лічить лише зверхні прояви недуги, але не саму недугу у внутрі, а тимчасом відрочує всякі реформи аж до «великої побіди над заграничним ворогом». Против «внутрішнього ворога» організує правительство в Москві і інших містах «народну партію», котра має спасати самодержавє. Одначе на случай невдачі із зверхним ворогом, котру можна майже предвидіти, може правительство знов переконатися, як вже мало на се докази, що ті підвалини проти внутрішнього ворога, ті прихильники самодержави і православя покажуть ся зовсім немічними, а тоді вже буде за пізно думати про ліберальні реформи в розуміню Віттого.

ЯРОШЕНКО.

Исторична повість ОСИПА МАКОВЕЯ (нагороджена «Михайловою премією» 1905 р.)

(Дальше).

В польськім обозі по сім турецьким маневрі також заврушвили ся. Ходкевич вислав під окопи шість гусарських хоругв і полк піхоти. Німецька піхота зійшла ся ближше до козаків, так що в окопах сиділо їх по два і три ряди, а де був який горб, то ховали ся за горбом. Козаки з полку Дорошенка бачили єї обороти своїх сусідів і міркували собі, що заносять ся на щось нове.

— Чи пушки перевозили чи ні, бо я не бачив? — сплтав ся Пугач, що виліз на окіп і пильно привдивляв ся всему.

— Ні! — відповів Безушко. — Я дивив ся добре.

— Гм! — міркував Пугач. — Се поставили Турки орду против Ляхів, щоб нам не могли помогти, а самі пійдуть знов на нас приступом.

Здогад старого козака був вірний. Почало ся знов те, що вранці, тільки далеко страшнійше. Турецькі пушки сивали ядрами зо дві години. Ізза диму не було совдя видко. Земля стугоніла. І найвідважнійші з козаків тутили ся по своїх печах, щоб не впало на котрого з гори важке кругле велізо, як гарбузик. Вони тільки зглядали ся із своїх кривок, як в обозі кулі

ломали вози, вбивали коні, і як з дерев падало галузе. Турецькі пушкарі міряли тепер уже ліпше і мало котра куля падала перед окопами або в Дністер.

Микула слухав тих громів і умлівав зі страху не за себе, бо йому у кривці не було чого лякати ся, а за батька, що лишив ся там з кобзарем в обозі. Що там старий робить? Чи сховав ся? А тож, не дай Боже, заблукає ся яке ядро і спаде йому просто на голову. Убє, певно убє... Можеб вибити з окопів в обоз?... Не годить ся, саме тепер потрібно як найбільше людей, а він мав би утечи?... Ні, треба остати ся. Батько не дитина, знає, що треба сховати ся. І Микула слухав дальше, як греміли пушки.

— Хведоре! ти чував коли таку музику? — спитав ся Муха в Пугача.

— Ні! — відповів той. — Як живу, ще не чував і не бачив. Судний день!

— Я вже начислив чотирдєта вистрїлів — озвав ся голота. — О! чотирдєта один, два, три..

Голота справді увесь час мовчав і тільки числив вистрїли.

— І не дочислив ся! А вранці скілько було? Сеж досє уже з вісімсот разів стрїлили. О, Господи! — зітхнув Череватий.

— На! от маєш! Тьфу! аж очі запорошило! — сплюнув Таран, бо саме перед його «віконцем» під возом вдарило ядро і зарило ся в землю.

Всі мимохіть підсунули під себе ноги, а голову під віз і тільки часом заглядали у стріль-

ниці та слухали, що то дальше буде. В окопах було тихо. Здавало ся, мовби отсе не гармати а хмари греміли і лискали страшно; наполохані ж люди ждали, сховавшись, на страшний град, що мав витовчи усе живе на землі.

— Прости Господи всі согрішенія мої! — зітхав Череватий. — Чогось мені так важко на серцю, якби я сьогодні мав загинути.

— Не крач сам над своєю головою! Ото! — обурив ся Безушко.

— Ет! що ви знаєте? Чоловік грішний, батька і матір на старші літа покинув, людей нагубив; от у Бразі двох Жидів убив.

— За Жиди не грїх!

— Я і хрещеного неодного вбив. А тепер чую, смерть надходить.

— Череватий! що тобі таке? — крикнув Муха. — Чи ти здурів?

— Не здурів, братчики, не здурів. Похочайте мене по козацьки, коли вмру.

— Ні! ти здурів, брате! Зі страху, чи що?

І Муха присунув ся ближше до Череватого та почав його утихомирювати. Череватий не відзивав ся, але й не дав себе потїшити. Висилали його в обоз, не хотів іти.

Така бесїда, якої ніхто не сподївав ся, всіх під возом страшенно прибила. Хоч як намагали ся всі глузувати собі з Череватого і підохочувати себе, всім наче смерть показала ся перед очима і простягла по них свою косу. Потім усі замовкли і мовчки визирали зпід воза в поле.

— Турки йдуть! — шеннув Таран.

Події в Росії.

Як колось Римляни питали ся що дня quid novi ex Africa, так під добу в цілій Європі щоденно люди, беручи часопись до рук, питають: а що там нового в Росії. І справді майже всі інші справи пішли на другий плян а цілий цивілізований сьвіт займає ся живо тою борбою російського царату з вишнім і внутрішнім противником. Особливо Великодних сьвят дождано в тім очікуваню, що зайдуть там далекосяглі події. З одної сторони заповідано маніфест царя з наданем свобод і амнестий, з другої сторони передсказувано великі робітничі розрухи та жидівські побої в цілій Росії; також і ва поли битви надіяно ся важних змін тим більше, що Японці люблять покористуватись сьвяточним у противника часом, щоби его заскочити неприготовленого до борби. Все те сповнило ся тільки в часті і то в дуже малій частині. Маніфест царський сповнив покладані надії в дуже малім розмірі, розрухи проявили ся тільки в польській провінції, а на поли битви не збула ся жадна рішаюча подія. Та всеж таки і те що стало ся знаменує дальший хід всеросійського переселення.

Воєнні справи.

Адм. Небогатов вже є близько злуки з фльотою Рождественського. Вправді еще не сгналізовано его переїзду коло Сінгапоре, однак найправдоподібніше він вже минув его, а може умисно їхав в більшім віддаленю від берега і вічною порою, щоби змити дату свого курсу. Іменно еще в суботу доношено, що він віхав в пролив Маляки, отже до нині, хотай би і як їхав поволи, Небогатов мусить вже находити ся на полуднево-хінськім морю. Злука обох ескадр вже тепер не представляє собою жадної трудности, бо Японці не поважать ся перешкаджати їй. Доношено також, що Рождественський поплав в напрямі Филиппинських островів, щоби тудя виплисти на Тихий Океан і докола Японії досягнути Владивостока. Однак до сих вістий не можна прикладати жадного значіння, бо як Рождественський умів незаметно приїхати аж до Сінгапоре, так само найде способи, щоби его правдиві наміри не зраджувано, розтелеграфовуючи по цілім сьвіті. Такої тактики тримає ся і Лєневич, бо з Манджурії не подає майже жадних вісток, а навіть кореспонденти, такі заповідливі давнійше в надсиланю новин і описів з поля битви, тепер зовсім замовкли, притиснені правдоподібно строгою, воєнною цензурою.

Робітничі забуреня.

З нагоди 1. мая прийшло у Варшаві до великих робітничих заворушень. В полудне зібрала ся на площі Вітковського велика товпа

людей, яка з таблицями, на яких були виписані соціалістичні клічі, рушила в похід улицями. Похід обчислюють дуже ріжно, від 5.000 аж до 80.000 осіб. Зразу поліція і військові патрулі не робили перешкод походу. Дперва з улиці Теодора виїхала сильна, кінна патруля, і як польські дневники доносять, без всякого попередного візваня, кинула ся з шаблями на товпу, а рівночасно піхота дала сальву. На місци упало кількадесять убитих і ранених, яких осмотрено на місци і відвезено до шпиталя. Товпа розбігла ся в дикім страху. О год. 3. по полудни на розі Золотої улиці прийшло знов до стрічи між товпою а війском і там 20 осіб згинуло на місци. Між 3. а 4. годиною на Маршалківській улиці потратовано богато осіб, розганяючи збираючі ся товпу. Вечером по 7. год. товпи сьвяткуючих робітників в ріжних точках міста викликували інтервенцію війська демонстраціями і прямими нападами на патрулі. О год. 10. вечером на розі улиці Маршалківської і Відок кинено бомбу між війскову патрулю. Трех козаків і три коні згинули на місци, також один стійковий, а кілька осіб є ранених. Війско дало огня і убито 4 особи; кілька є ранених — не звати. Також на Празі мала вибухнути бомба. Пополудневі поїзди залізниці відїхали з одногодинним спізнєнем в наслідок страйку машиністів і палачів; їх місце заняли інженери. Також по інших містах Королівства не обійшло ся без проливу крови. В Лоди кинено бомбу на Александрівській улиці, але она не вирядила більшої шкоди. Патруля дала огня до сего дому, де втік чоловік, що кинув бомбу; три особи пожили смерти. Відтак ще кілька разів приходило до перепалок товпи з війском. Число страйкуючих робітників доходить 75.000. — В Ченстохові застрайкували робітники у великих ткацких фабриках. Кільканайцятьтисячна товпа людей хотїла вдерти ся до міста і притім прийшло до бійки з війском, у якій згинуло до двох десятків людей по обох сторонах. Також в Калішу, Любліні та інших містах, а навіть по селах проявив ся наклін до заворушень, а є се наслідком агітації так народових демократів, як і соціалістів, які намагають ся революційною рухови надати ціху народного польского повстаня і в сім напрямі ведуть енергічну агітацію.

Революціоністи за границею.

Отець Гапон скликав недавно тому до одного з західно-європейських міст зїзд представителів російських революційних організацій. Взяти там участь: Російська партія соціалістів-революціоністів, польська соціалістична партія, білоруська соціалістична Громада, лотишівський соціально-демократичний Союз, фінляндська партія чинного опору, вірменська революційна федерація, грузинська партія революційних феде-

ралістів. Найважнішою ухвалою зїзду є випрацьоване мінімальної програми для революційної борби в Росії і на єї окраїнах. Головною точкою сеї програми є жаданє трех конституційних зборів, вибраних на підставі загального, безпосередного, рівного і тайного голосованя, замість одного центрального парламенту. Ті частинні конституанти мали би бути для Фінляндії, Польщі і для решти Росії. Що про Україну тут нема бесіди, хотай о. Гапон сам є Українцем, може сему причина є ся, що справозданє з того зїзду походить з польских жерел, іменно від варшавського кореспондента Now-oї Reform-и. По ухваленю програми, зїзд перейшов до практичних постанов задля переведеня сих ухвал. Утворено секретаріят з осідком в Женеві, який має революціонерам в Росії достатчати матеріяльних і технічних средств до борби. Окрім сего зїзд ухвалав видати три відозви: 1) з причини мобілізації, 2) против підбурюваня правительством одної народности против другої, 3) візване всіх народностей Росії до борби з царатом.

Царські укази.

З Великоднем видав цар ряд указів, між якими найвиднійше місце і найзагальнійше значінє має то л е р а в ц и й н и й у к а з в справі рівности віроісповідань. Сей указ звучить в скорочєню: Перехід з православя на инше християнське віроісповіданє не потягає за собою жадного переслїдуваня, ані некорисних наслідків під зглядом личних, чи горожанських прав, причім поволітних осіб, що переходять на иншу віру, буде уважати ся за приналежних до сего віроісповіданя, на яке перейшли. В разі переходу одного з подругів на иншу віру, остаеть малолітні діти при давній вірі. Коли обов подруги змінюють віру, тоді діти до 14 літ приймають нове віроісповіданє редиців, старші діти остаеть при давній вірі. Християнам кожного віроісповіданя вільно прийняти за свої найдів як і діти невідомого походженя хрестити після обряду власного віроісповіданя.

Раскольники стають поділені на три групи, іменно на старовірців, сектарів та ісповідників блудних наук, яких ісповіданє підлягає судовим карам. Обі перші групи одержують право публичних богослужєнь і деякі горожанські права. Раскольників всякого роду названо старовірцями, коли не признають основних догм православної церкви, або деяких єї звичаїв та відправляють богослужєнє після власних, давних книг. Релігійні громади старовірців і сектарів одержують право посіданя движимостей і недвижимостей. Що дотичить будови домів молитви старовірців і

— Господи! — зітхнув Микула. — Та сеж ціла хмара!

Справді, на боевище до козацьких окопів зсувала ся нечисленна товпа, не в розсип, як перше, а нога при носі, цілий живий довгий і широкий вал, котрого, здавало ся, не могла знести ніяка сила людська.

Стало тихо. Турецькі пушки замовкли, козацькі ще не відозвали ся. Попри Микулу поскакав на кони якийсь післанець у німецький обоз. Микулою аж стрясло. Тепер уже йде смерть: отсей живий вал роздавить усіх: Бідний батько! бідний! Красше було його не заводити сюда в обоз, красше було й самому лишити ся під замком. От і родини не виратував і батька завів у погібиль і сам загину. Череватий добре казав...

«Прости, господи, і мєні грїхи: оттого чуру, що я вбив, і тих Турків над Прутом... не хотїв я їх убивати, так мусїв боронити ся. А тепер їде завлата...»

На поли Турків як мурашок, як листя на дереві, як піску в морю. Ті, що станули против польського обозу, не їдуть, стоять, а ті інші їдуть вправо, простїсєнько на козацькі окопи. О Господи! колиб хоч Пугач або Муха додали відваги, а то й вони мовчать... Чи треба може вже стрїляти?

Микула глянув на товаришів, що вони роблять. Ті лежали спєрті об окіп, або стояли на вколїнках, як приковані, і не зводили очий з Турків, мов усі задеревїли, розуму збули ся.

Яка курява зняла ся над Турками! Мов

туман равнїній. Як уже близько! Бух! бух! ще раз! от знов! — ревноли козацькі пупки і всі козаки мов обудили ся, поглянули на свої рушницї та на шаблі, що лежали готові коло них, тільки в руки вхопити. Сулиці лежали в рові.

— Тєсс! — засичав Пугач, як гусак. — Витримати! Не вибїгати на окіп, поки я не шарну з гаківницї по ногах.

Вистрїлили з пушок, немов пробудили і Турків... Тепер уже не була пора їти кроком, треба було бігти на окопи, бо кождий крок коштував жите тисячам. В такій товпі куля не пропадає дармо. «Галла! галла! галла!» схопив ся крик, як буря, і перелїтав ціле військо; притих і знов зїрвав ся і вже не втихав, лунав то тут то там. Земля застогнала від ніг людських.

— Раз стрїлити і на окопи! Тепер нема часу! — Крикнув Пугач.

В окопах справді затарахкотїло вздовж на якій чверть милї. Трохи не всі передні Турки впали на землю. Але товпа йшла наперед, мов повїнь, не зважаючи ні на трупів ні на жадні перешкоди.

Козаки зпід воза стрїляли і вхопили за шаблі. Тільки Пугач чекав ще до послїдньої хвилини і випалив з гаківницї просто в голови громаді Турків, що вже підбігла під окіп. Зранені або обернули сь, щоб утікати, або впали. По них підбігли інші. Пугач вискочив на віз, як несамопитий. Вибїг і Микула із своєю шаблею і сулицею. Всі вже наставили ся до ручної боротьби.

— Бий! — зарєвів Череватий, як скажений. — Бий!

І стали вимахувати шаблями так, що ніхто не міг приступити. Але Турків перла повїнь із заду, мусїли лїзти на окіп або падати під ноги. Козаки могли вигіднійше рубати, бо стояли на окопі, а Турки були в низу.

Полила ся кров із порубаних голов і толубів. На Микулу прийшов його дур — зовсім толк забув. Кинув шаблю і вхопив сулицю, здоровенну дручину з острим залїзом. Правда, сулицею йшло йому лєкше. Він тільки шпигав у груди і все иншого колов, мабуть і не ранив дуже, тільки заколот робив великий. Ранені заваджали здоровим, що йшли, допчучи живих і мертвих. Нараз хтось ухопив Микулу за ноги з переду і він упав стрїмголов у рїв. Коли він знову зїрвав ся і глянув на окіп, там уже Турки бороли ся з козаками.

Сулиці нема! шаблі нема! Дишель є в рові! І Микула хапає важкий надломаний дишель, вискакує на віз, пхає ся перед других козаків і одним замахом змїтає з окопу цілий ряд Турків. Махнув у другий бік, так що Таранови аж шаблю вибив з рук і він зіскочив у рїв, прочистив другий бік.

— Вступїть ся! — крикнув до козаків, що заваджали йому під руками.

Козаки справді вступили ся, бо мусїли; зїпхали їх Турки з окопа і вже в обозі вела ся дальша борба рукопаш. Лишив ся Микула на возі зі своєю збруєю, паний зі зворушеня. Дов-

сектарів обов'язують постанови, видані для церков іновірців. Старовірці і сектарі одержують право оселити оселі та монастирі. Духовники сих обох груп ділять ся на настоятелів і учителів. Позваляє ся старовірцям і сектарям закладати школи там, де належить до них знатна частина населення. Сі школи підлягають контролі міністерства віроісповідань. Заказ друкування і продавання старовірних, релігійних книг зноситься. Що до мішаних подружжій, старовірці і сектарі поставлені на рівні з іншими віроісповіданнями. Ведене метричних книг поручає ся духовникам старовірців і сектарів під наглядом влади або громад; для обох груп будуть постробні окремі кладбища.

Управитель міністерства справедливости одержує поручення видати у властивім часі заарештованих в цілі полекші долі особам, засудженим за релігійні переступи, при чім кара має бути злагоджена, або зовсім знесена. Що дотичить віроісповідання іновірців ухвалив комітет міністрів усунути всякі обмеження. Для отворення доми молитви є вимагане тільки позволене дотичної державної влади. Примусове замиканне римо-католицьких монастирів в Королівстві устает, коли тільки нові постанови увійдуть в жите. Наука релігії іновірців відбуває ся у всіх наукових заведеннях в матернім язичі. Комітет міністрів ухвалив дальше позискати найвисше затвержене сего, щоби римо-католицьким духовним, які покинули духовні семінарії, але ще не зложили приписаного іспиту в російській мові, було вільно займатися духовні уряди в римо-католицьких дієцезіях.

Що до лямалів (буддистів) під зверхництвом Далай-Ляма) постановлює толеранційний указ, що не вільно їх більше в урядових актах називати поганями.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорі відновленні передплати, зглядно о вирівнанні залеглих та о приєднуванні нам нових передплатників.

НОВИНИ.

— **Календар.** В четвер: руско-кат.: Дезидерія; римо-кат.: Флоріяна муч. — В п'ятницю руско-кат. Теодора еп.; рим.-кат. Пія V.

— **На католицькій місці** у ділі краєвий виділ з призначеною сойма котви; гр.-кат. львівській архидієцезії 1000 К, а чернівецькій і станиславській дієцезії по 400 К.

— **Пляни „Українсько-руського Дому Академічного у Львові“**. Комітет для будови „Укр. руского Дому Академічного“ не уділив на предложене жургу зложеного з пн. архітектів: ст. радника С. Гавришкевича, дир. В. Нагірного, проф. І. Левинського і інж. Юліяна Мудрака жадному з на-

гу хвилину не дав нікому вилізти на окоп. Але вже руки увіяли йому, вже очі немов імла йому застелювала.

Нараз німецька піхота стріляла на Турків з боку, раз, другий і третій. Повинь Турків наче захитала ся, військо розбило ся. Стріляли ще раз повздож козацьких окопів — одна куля свиснула трохи не попри самого Микулу. Микула кинув з цілою вагою дишель в перед себе і зіскочив з воза в рів. Вибіг в обоз, підняв якусь закровавлену шаблю з землі і як розюшений бик, гляннув страшними очима на очі. На них було більше Турків, як перше, — вони втікали, вертали ся в поле, бо німецька піхота добирала ся кулями до живого тіла. Ціле ліве крило Турків, що йшло на Дорошенків полк, почало втікати зі страшним криком. Та утеча затревожила і інших і почало турецьке військо віддирати ся від козацьких окопів, мов сукно від рубця.

В інших місцях козаки гнали вже по лем Турків; декуди знову викидали ворогів з обозу.

Настала така біганина і в обозі і в поли, що Микула вже не знав, що має почати.

(Дальше буде).

дісланих плянів першої нагороди; натомість нагородив трема рівними нагородами в висоті 100 корон слідуєчі пляни: „Данило“ п. Заремби Сторожана, „?“ п. Филимона Левицького і „Молодцям“ п. Александра Лупшинського.

— **3 Буковини.** Комітет основателів економічного тов а „Праця“ в Чернівцях зібрав ся огоді на нараду, а при тій нагоді вилатило або декривувало 37 членів 1.400 К. уділів. — **Законои про рентові оселі і бюра посередництва праці** обговорено вже на засіданях краєвого виділу, а проекти тих законів увійдуть до буковинського сойму на найближній сесії.

— **В Цетулі,** ярославського повіта, засновано „Спілку ощадности і позичок, стовар. зареєстроване з необмеж. порукою. Настоятелем Спілки є о. Йосиф Каранович, місцевий парох, до заряду належить між іншими місцевий учитель п. Володимир Дорош.

— **3 Надвірної** доносять нам: Заходом місцевого комітету відбуде ся в неділю Топину (провідну) с. в дня 7. мая 1905 о 8. год. вечером в сали ратушеві в Надвірній святоточний духовний вечер з отсею програмою: 1) Д. Бортиянський: „Возвесели“ псалом на хор муж. 2) Й. Кишакевич: а) „Зробіть Му місце“ хор міш. на сопр. альт і бас. в) „О Богородице“ хор міш. на сопр. альт і тен. 3) Д. Бортиянський: „Слава: Єдинородний“ хор муж. 4) Ю. Федькович: „Отче наш“ деклямація. 5) Д. Бортиянський: „Достойно есть“ хор муж. П. 6) Й. Кишакевич: „Отче наш“ хор муж. з сольом баритоновим. 7) Д. Бортиянський: „Єгда на кресті“ псалом на хор мужеский. 8) Шевченко: „Неофіти“ (прольог) деклямація. 9) а) А. Вахнянин: „О всецїтая Мати“ хор мішаний на сопр., альт і бас. б) Й. Кишакевич: „Піснь побіди“ хор міш. на сопр., альт і тенор. 10) А. Нанке: „Христос воскрес“ хор муж. Дірієнт п. Іван Устиянович. Ціни місце: крісло перворядне 2 К., другорядне 1 К. 20 с, вступ на салю 50 сот, галерія 30 с. Часть чистого доходу призначена на будову церкви в Надвірній, а часть на добродійні цілі.

— **Також «гагілки».** З міста пишуть нам: В перший день великодних свят по полудни я зайшов на цминтар церкви св. Параскевії на жовківськім передмістї, подивити ся на забави дітвори під тою церквою. Цминтар був прямо набитий старими і малими. Крики і свіви лунали по під небеса, а в малих відступах часу ту і там в кутах цминтаря гукали вистріли з пістолетів і „з ключів“ набиваних порохом. Забави, які я там побачив, є двоякого рода; они чисто львівські. Дівчатка управляют нїби гагілки, а про забави хлопців скажу потім. Ті нїби гагілки відбувають ся ось як: В колесо стає 10 до 20 дівчаток і тримаючись за руки, крутять ся то в оден то в другий бік і співають самі польські пісоники, вичучені в школах, від „млинечка“ аж до „краковяків“. (Замічу, що між дівчатками крім множества польок були і жидівочки.) В середині колеса стоїть одна або дві дівчини і збирає в фартушину кидані публікою, переважно родичами або свояками бавлячих ся, медівники по 2 сотики, куповані під церквою у медівників. По скінченій забаві учасниці забави ділять ся тими медівниками по рівній пайці. Забава як видко, має на меті зібрати як найбільше медівників, а если інтерес в однім кружку не йде, то „рондо“ розпадає ся, а учасниці пристають до інших кружків. Крім сеї забави дівчат не довело ся мені бачити там яку иншу. Лише на хвильку зійшли ся були в гурток старші дівчата (служниці з сіл) і переспівали кілька разів першу строфку „Зельмана“, бо більше мабуть не знали. За те хлопці мають своєрідну справді „замаретинівську“ забаву — також з медівниками. Она полягає на тім, що хлопець узброєний в медівник, заходить красшу дівчину з боку і з всеї сили кидает їй дівчині в лице. Медівник, хоч твердий, ломить ся на кусники, які визбирає товпа малих хлопців, що в тій цілі нарочно ходить за тими розбішачками. Дівчата для охорони перед нападами завязують голови хустками, або заслонюють лица руками. Для зроблення порядку з напасниками прийшло пізнійше на цминтар двох поліціантів і один тайний агент і почали своє урядованя від того, що викинули з під церкви медівників. Спровоадженє поліції для нагляданя забав на церковнім цминтарі вказує на то, чи такі „забави“ належить там толерувати.

— **1. мая у Львові** минув доволі спокійно. По робітничім вічу на пл. Гоговського, де з високої трибуни промовляло кількох бесідників про 8-годинний день праці, про загальне право голосованя і т. д., около 5.000 робітників перемашерувало улицями під міський театр, почім спокійно розійшли ся. По полудни відбув ся на Високім Замку робітничий фестив. Аж коло 8. год. вечером товпа хлопців повертала з криком з фестиву і заалармувала поліцію. На Марийській площі, де хлопці хотіли заспівати собі під пам'ятником Міцкевича „Єще не згінела“, поліція розігнала малих демонстрантів. За те они устроїли собі забаву з сліпими набоями карабіновими на шинах трамваю. Два експльодуючі набой під колесами трамваю зробили сензацію між

демонстрантами, а немалий переполох між їдучими трамваем; наслідком сего було, що потім трамваєві вози майже порожні їздили в напрямі до стрийського парку.

— **3 залізниць.** „Газета Львівська“ з дня 1. мая с. р. оповіщує розписане ліцитаційної продажи старих матеріалів в окрузі ц. к. Дирекції залізниць державних у Львові. Оферти належить вносити найдальше до 12. години в полудне дня 15. мая с. р. до висше згаданой ц. к. Дирекції залізниць державних у Львові. Услівя продажи подані суть в „Газеті Львівській“, а можна їх одержати також в бюрі для справ варштатових тойж ц. к. Дирекції.

— **Дрібні вісті.** З днем 23. м. м. австрійське правительство завело наново візоване російських паспортів до Австро-Угорщини. Подорожних без візи консулярної не будуть на границі впускати до Австро-Угорщини. — При огодішнім тягненю державних лосів з 1860. р. головна виграна в квоті 600.000 К упала на лос серия 5436 ч. 10; 100.000 К виграла с. 7261 ч. 5; 50.000 К с. 17997 ч. 17; по 20.000 К с. 7261 ч. 14 і с. 12511 ч. 7. — У Львові помер огоді ночтовий офіціал, Людвик Лінк, літ 42, на остре запалене мозково-стрижінєвих опон. Смерть наступила до 24 годин від занедужаня. — Новий постерунок жандармерії отворено в Росільній, богородчанського повіта. — Страїк робітників занятих при будові т. зв. черновецьких варстатів у Львові вибух вчера. Страїкарі жадають підвищеня плати і неприймання робітників з провінції.

Всячина.

— **Чи належить обі руці однаково до прац вправляти?** Звичайно у кожного чоловіка права рука є сильнійше розвинена і здібна до виконуваня тяжкої праці, а ліва служить правій лише до помочи. Але в браку правої руки у чоловіка можна вправити ліву руку до повненя тих самих чинностей, що і праву. Були славні малярі, рисівники, каліграфи і т. ин. що не мали правої руки і робили все лівою. В прасі західної Европи видвигнуто тепер питанє, чи добре було би, щоби від ранної молодости вправляти діти до однакового уживаня обох рук. При розмові в однім товаристві над сею справою замітив хтось: „Чи треба буде тоді ще більше працювати чим досі?“ Ні, але умучену праву руку можна би тоді виручувати лівою. У всякім випадку настала би рівновага праці обох рук, если би чоловік був також „ліваком“. Як до сего довести, можуть рішити педагогі. Однак матери повинні свої діти вправляти до уживаня при роботі обох рук без ріжницї, прим. при грі в пилку, при їдженю, при ношеню тягарів і т. д. Тісно з тим вяже ся справа виконуваня двох робіт рівночасно. Що се можливо, показують приміри. Співачка може собі до співу акомпанювати на фортеянні; при грі на яким інструменті музик мується рівночасно читати ноти. Так само міг би чоловік виконувати дві ріжні роботи руками, если би обі руці були однаково здібні до праці. Передовсім для господині дому добре є потрафити робити кілька робіт рівночасно, а безперечно до того причинила би ся обставина, если би жєнщина навчила ся уживати лівої руки з тою самою вправою, що правої руки.

— **Великий запис.** Звісний американський мільонер Карнеджі, жертвував третих десять мільонів доларів на утворенє емеритального фонду для професорів університетів і середних шкіл в Спол. Державах і Канаді.

— **Продажа Филипинських островів.** З Вашингтону доносять, що ген. Вільзон підніє в дєвниках гадку продати Явані Филипинські острови. Вартість Филипин оцінюють на 400.000 доларів.

— **Слухачки університету у Відні.** На віденськім університеті було в посліднім зимовім півроці 365 слухачок, се є о 116 більше, чим в попереднім літнім півроці. На медицині було 32 (перше 24) звичайних слухачок, а 5 надзвичайних; на філософії 75 (64) звичайних, а 156 (113) надзвич. слухачок; на правах 9 (2) звичайних слухачок.

— **Борба о Партедон.** В Атинах зібрани ся з ріжних країв археологіи, архітекти і артисти, аби нарадити ся над справою відновленя Партедону, величавой старинної грецької будівлі. Проти сеї думки французский свїт артистичний підніє грімкий протест. Маляр Евген Карієр пише: „Думка відновленя Партедону мусят викликати як найсильнійший опір. Партедон належить до цілого свїта і ніхто не має права єго рухати. Се спільна спадщина, яку нашим наслідникам мусимо лишити. Безбожний помисл, неначе би чоловік міг давним архітворам щонебудь додати, стоїть в згоді зі способом думаня, утворенням сучасною культурою. Чи можна довінчити книжку, з якої маємо лише одну картку; композицію, з якої остав лише фрагмент; поему, з котрої задержало ся кілька строфок? І то, що в тих випадках є вісвітницею, то саме в плястичних штуках многи уважають за річ природну. Загальне обуренє всіх людей, що не втратили почутя краси, повинен бути відповідню на сеї вандалізм“. Славний різьбар Родін також енер-

гічно протестує проти відновлення Партенову. В Англії підняв голос протесту маляр Альма Тадема. Попри тих артистів стануло мого інших визначних малярів і різьбарів.

— Поетичний кутки.

Говоре степ.

Говоре степ широкий із вітрами
І шепчуть се високі могили:
Коли й нащо їх люде там нарили,
Про давній бій козацький з ворогами.

Шумить трава з травцею зелена,
Неначе в їх таємній розмова,
Про те, яка весна красна-чудова
І сила в їх чуття палка, шалена.

А люд.. мовчить, мов рад німий, прибитий
І екарб душі його на вік заритий,
І гідке багво свавілля і неволі

І шлях йому до просвіткы закритий,
І день за днем минає сумовитий, —
Життя зника без щастя і без волі..

Київ 22. листопада 1904.

Олекса Коваленко.

Посмертні оповістки.

— Василь Мартиник, управитель школи в Снявкові коло Заліщик, упокоїв ся у Львові дня 1. с. м. в 43. році житя. В. в. н.!

— Франц Колянковский, старший податковий інспектор на пенсії, упокоїв ся в Бучачи дня 26. цвітня в 44. році житя. В. в. н.!

Телеграми

в дня 3. мая.

Відень. Wiener Ztg. оголосила відручне цісарське письмо до бар. Гавча, приймаюче димісію міністра залізниць д-ра Генриха Віттека. Управу того міністерства поручив цісар шефови секції Людвікови Вербі.

Рим. Corriere доносить з Венеції, що гр. Голуховський в пересправах з Титтонім старав ся доказати, що на основі берлінського договору Австрія має право окупувати Новий Базар. Титтоні мав заявити, що Італія обсадила би тоді Балльону і Дураццо.

Відень. Посольська палата зібрала ся нині в нечисленнім комплеті. По відчитаню внесень та інтерпеляцій, пос. Малік (Всенімець) поперав своє обструкційне нагле внесене в справі арештована якогось капельмайстра.

Будапешт. Угорський сойм відбув вчера засідань, на яким ухвалено дневний порядок завтрашнього засіданя.

Colosseum
в пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
від 16. до 1. мая 1905.
Нова сензаційна

програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне. В неділі і свята 2 представлєня о 4. год. попол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна н. бути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З куплєним білєтом на фотелі, льожі, і рядні крісла можна їхати даром на представлєне омнібусами Кольосею, які ждуть коло Віденської Лаварні.

Студент філософії немаючий знакомости бажає сею дорогою познакомитись і ожєнитись з панною, заповненою праведности з посагом до укінчєня студий, або через котру мав би рекомендацію на сталу посаду. Дискрецію заповнить або просить о порозумінє через свояків або знакомих за оказанєм фотографії. „Любомир“, Львів oste restant (оказанє квіту імператорового). (1—1)

Ц. к. упр. гал. акц.
Банк
Гіпотечний
Відділ депозитовий
приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перешованя папєри вартісні і дав. на них завдатки.
Крім того впроваджєно подібно як в інституціях заграничних т. зв.
Депозити сховкові
(Safe Deposits)
За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталєвій касі папирній сховок до виключного ужитку і під взаємним ключем, де безпечно і дискретно перешовувати може своє майно або важні документи.
Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідлійши заридженя.
Приніси догично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

Жупки і папєрці **COBETL** можна набувати в „Сокильськїм Базарі“ у Львові і у всіх торговлях вкраю.

Кашель!
Хто на него терпить, най уживає ви-
пробованих усмиряючих і смачних
Kaiser's Brust-Camarellen
2740 нотар. потверджєних свідочств стверджує певний успіх при кашлю, хрипці, катарі і флегмі.
Пачка 20 і 40 сотиків. Правдиві лише з маркою охороною „Три сосни“. Склад: у Львові: С. Гай, аптека; Зигм. Рукер, аптека; Петро Міколай і Ска, дрогуєрня; Якоб Байєр, аптека; О. ф. Вінклер і Син; Кароль Палавский, аптека; Ів. Шинелес; М. Лазовский аптека; Адольф Ашкеназ, аптека під зол. слоном; І. Шнес-Поратинський, аптека; Антон Ербар; Едмунд Курйєр, дрогуєрня; -- Лев Калієр, аптека в Бродах; Ноахим Фрідман, ант. в Миноласєві; Зигм. Ротєнберг, аптека в Олєську; Герм. Енглєндєр в Перемишлянах; Мартин Собєль в Стрию, Д. Роінгер, ант. в Зборові; Моріц Бібрінг, ант. в Станиславові; Стан. Бурса, в Косєві; Юліан Новицкий, ант. в Печєніжині; Е. Стєнцєль, ант. в Колодїї; Адольф Дуретєр, ант. в Бережанах; Зигм. Ля дес, аптека в Вишнівчюку; Володислав Наглік окр. ант. в Бережанах; В. Фальє, дрогуєрня в Станиславові; І. Б. Лінк, дрог. в Ярославі; Е. Гєллєр в Надвірні; С. В. Лангінгер в Самборі; Др. Юл. Франкос, ант. в Тернополі; Вільг. Ландєсберг, ант. в Бродах; Здислав Завалєкєвич в Камінці; Г. М. Фішєр ант. в Станиславові; Аптека під Білим Орлом В. Філіпка в Н. Санчї; Лавр. Цімерман маг. фарм. в Підволочисках; Івн. Гєшєлєс, ант. в Городнї; Ст. Фалішевский, ант. в Балгороді. (3—36)

Лєв Лопитинський.
Перед і за кулісами
та другі оповіданя. ♦ ♦ ♦
— — — Ціна 1 К. — — —
Зміст: *Перед і за кулісами.* — Будник 417. — *Ягоди.* — *Атак серця.* — *Зблтонішки.* — *Акторське щастє.*
Набути можна в Ставропільській книгарни.

Др. Величко Григорій.
ПЕРШЕ РУСКЕ ЗАВЕДЕНЄ НАСІННО-ОГОРОДНИЧЄ.
Насія ярип, цвітєв, господарєкі і т. д. з перворядної фірми ерфуртської.
ЛьВІВ, Личаківска 24.
Росада ярип, цвітєв, трускавок і т. д. Корчі. Дєрева. Рожі. Цибульки цвітєв.
Завєдєнє огородничє в Скилові (під Львовом), п. Кульпарків.
Все як найліпшої якости що до добору гатунків і сили кильчєня.
Всякі замовлєня виконує ся як найточнійше і найшвидше.

Що року гєрять хлопскі мільони неасєкуровані!
„ДНІСТЕР“
Товариство взаїмних обезпечєнь у Львові (Р'ивок 10) одиноке руске Товариство асєкураційнє обезпєчає будинки, движимости, збіжє і пашу на случай пожежи. По пожарі виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкідє переводить разом з місцевими члєнами; через 12 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань в сумі 5 мільонів, 340 тисяч корон.
ФОНДИ „ДНІСТРА“ виносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 кор. і уміщені суть в цінних папєрах.
В „ДНІСТРІ“ єсть обезпечєних більше як 300.000 будинків. На покритє хат черепом дістають члєни „Дністра“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.
ПОЛІСИ „ДНІСТРА“ приймають ся при всїляких позичках в Банку краєвім, касах ошадности і касах сиротинських.
ЧИСТИЙ ЗИСК по скінченім році звертає ся члєнам; в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ члєнам 284.857 кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8%, за 1903 р. 5% премії)
АГЕНЦІЇ „ДНІСТРА“ находять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпечєнє через агєнта; господарі письменні повинні старати ся о агєнції „Дністра“ в таких сторонах, де инші агєнти „Дністра“ не роблять. Агєнти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 корон.
НА ЖИТЄ обезпєчайчє ся тілько через „Дністер“ в Товаристві Крак.; свою провізію від сих обезпечєнь дав „Дністер“ на рускі добродійні цілі.
„Дністер“ припоручили Преосв. Єпископскі Ординарїати.

Стережіть ся огня! Асєкуруйте ся в „Дністрі“!

Покривайте свої хати черепом (дахівнами)!